

THESES ALIQVOT
LOGICAE, ETHI-
CAE, PHYSICAE, SPHAE-
RICAE, & METAPHYSICAE.

In publicam Disputationem exhi-
bendæ: Quas ingenui aliquot Ado-
lescentes Collegii Leonardini Alumni,
cum Laurea Magisteriali hac vice emit-
tendi, favente Numine conabuntur
propugnare, die & horis solitis. 1635.
In Scholis Marianis.

Præside, GEORGIO VVEMIO.

EDINBURGI
Excudebant Hæredes ANDRÆ HART.
Anno 1635.

CLARISSIMO,

ORNATISSIMO, ET

optimæ spei Adolescenti,

D. GVLIELMO SCOTO,

Splendidissimo Baroni de

Ardros, Eli, &c.

Condiscipulo quondam suo amantissimo,
nunc vero Patrono plurimum colendo, S.

Qum in omni cætu istud hominum genus inveni-
atur (ornatissime Domine) qui aliena industria
& laboribus obtrectando sua fama & honori ve-
lificantur, non tutum esse iudicavimus hac nostra ætate si-
ne magni alicujus patrocínio in lucē protrudere, cujus du-
ctu & auspicio privatam invidia amarulentiam sperne-
remus, & circumstrepentes publici livoris turbines, intre-
pidè frangeremus. Quis autem nobis Patronus advocan-
dus esset? omnes anxia ac sollicita dubitationis nebulas no-
minis tui splendor tanquam fausti alicujus syderis jubar
protinus dispulit, ac profligavit. Nullum enim nisi in tuo
splendore publicum presidium & ornamentum nobis vel
optare, vel sperare potuimus, qui in eadem navi, per eosdem
fluctus, ventos ac remoras, ad communem studiorum termi-
num properantibus, maximo fuisti presidio & ornamento.
Ad tuæ igitur bonitatis, & multis erga nos indicis com-
probata benevolentia Aram supplices confugimus, tuum
patrocinium imploramus, & hoc nostri, ac præceptoris tui
amantis

amantissimi obsequii, & amoris pignus eo, quo par est, studio, tuo honori donamus & dicamus: Cum tot & tantas natura tua dotes, animum ab omni labe intactum, & precipitis adolescentia illecebras insuper habentem suspicientes intuemur: nihil sane in te desideramus, quod ad germanam vera Nobilitatis commendationem, vel assentator qui vis affingere, vel amicissimus exoptare possit, dum in iisdem Musarum asceteriis nobiscum strenue desudares, modestia, legum obsequio, praeceptorum reverentia, & in hisce summa animi firmitate ac moderatione, nobis tenuioribus, ad mores bene compositos, omnemque virtutem praevisisti. Adolescentiam tuam ad suavitatem, & humanitatis delicias compositam, splendida virtutes ornant & illustrent, e quibus alii verecundiam, alii temperantiam, nos & istas & alias, sed imprimis humanitatem laudamus & aestimamus, qua Condiscipulos tuos amantissime semper es complexus, & in penitissimis pectoris nostri recessibus tenerimi affectus excitata flamma Gordionis amoris nervis tibi devinxisti: Nullius tenuem & exilem fortunam sublimitatis tuae fasces summovebant, ijs tamen maximae tui copiam fecisti, & familiari consuetudine ornasti, qui vel singulari morum probitate, vel non vulgari eruditione enituerunt. Ob hac Magnifica tua Indolis privilegia te amamus sine fuco, laudamus sine ambitione: sed quia publicas voces tua modestia non sustinet, maxisque animi illum fructum conscientiae horreo conditum, quam rumore sparsum, praestabit laudes tuas alto silentio tegere, quam sermonis nubecula involvere. Perge tu interim (clarissime Adolescens) ut quae futura virtutis semina jecisti adolescant, & uberrimos fructus cum summa laude, & nominis tui claritate proferant. Perge ornatissimi Patris
vestigia

*vestigia premere, omnium suffragijs ad probitatis & pie-
 tatis famam provec̃ti, cuius divinus affectus in privatis
 expleri non potuit, sed in sacra edificia, aliaque publica
 sua pietatis monumenta cumulatissime sese effudit. Perge
 viros bonos & eruditos operâ, interventu, consilio fortiter
 solari ac juvare. Perge denique inclytum Collegium Leo-
 nardinum hereditario favore collustrando, paterni splen-
 doris pomaria latius prolatare. En sine pompa & appa-
 tu, sine phaleris & fallacie lecythis hoc tibi Xeniolum ad-
 ornavimus: nimia & exuberantes blanditiarum gemma
 fraudis suspitione non vacant, verus & germanus affectus
 picto & Asiatico verborum lenocinio adumbrari fastidit.
 Quod reliquum est, amplitudinem tuam obnixè rogamus,
 ut nos in tuam clientelam recipias, & adversus omnem
 Sibilantis livoris impetum, tutos & securos praestes, tan-
 tique beneficij reos tibi in omne obsequium devotissimos
 habebis. Vale.*

A. L. M. C.

COLINVS MACKENZÆVS.

Alexander Moncrifius
 Alexander Rossius
 Andreas Legius
 Andreas Pitcarnius.
 Archibaldus William-
 sonus.
 David Lyndesius
 Guilielmus Fentonius

Henricus Pitcarnius
 Iacobus Makgillus
 Iacobus Meldromius
 Iacobus Osualdus
 Iacobus Watsonus
 Ioannes Scotus
 Patricius Gillespicus
 Robertus Grahamus.

THE-

THESES LOGICÆ.

I.

Ognitio practica versatur circa rem operabilem qua operabilis est, speculativa autem vel non circa rem operabilem, vel non qua operabilis est.

1. *Non omnis cognitio intellectus, ad quam quomodocunque consequi potest aliqua operatio vel in voluntate, vel in aliis facultatibus, dicenda est cognitio practica.*

2. *Notitia etiam rei operabilis ex modo quo tendit in objectum potest esse speculativa.*

3. *Omnis praxis presupponit cognitionem practicam, a qua regulatur ac dirigitur.*

4. *Actus fidei quo novimus Deum esse trinum & unum, est cognitio speculativa; actus vero eiusdem quo novimus Deum esse supra omnia amandum, est cognitio practica.*

5. *Cognitio igitur practica, & speculativa non sunt differentie essentielles si referantur ad habitum intellectualem in communi.*

II. Qui in aliqua scientia definit, aut discurrit; intuetur præcepta logica utrum conformiter ad ea operetur, necne.

1. *Merito iam è Lyceo exacta est eorum sententia, qui dixerunt obiectum Logicae esse operationes quasdam directivas ab omni materia abstractas, quas instar idearum intuentes operamur in scientiis.*

2. *Modus sive ratio sub qua operationes mentis pertinent ad logicam, est earum dirigibilitas per præcepta logica.*

A

3. *Idem*

3. Idem actus scientiæ pendet à duplici habitu: Logica viz. & Scientia: ab illo directive, & ab hoc elicitivè.

4. Logica dirigit operationes Scientiarum secundum rationes quasdam communes. & ut disciplina illis ancillans, & subserviens.

5. Longe igitur excellentiori modo prudentia dirigit operationes virtutum moralium quam logica operationes scientiarum.

III. Individua eiusdem speciei, ante omnem operationem intellectus, habent conformitatem, sive similitudinem quandam in omnibus gradibus essentiae in iis multiplicatis & divisis per differentias individuales, à quibus à partere non differunt.

1. Natura communi à parte rei convenit illa unitas, quam unitatem essentiae sive formalem appellamus.

2. Cum tamen unitas numerica sit maxima unitas & divisio ei opposita perfectissima divisio, natura communis ante operationem intellectus rectè dicitur simpliciter multiplex, & tantum unum secundum quid.

3. Inepte probant nonnulli naturam esse in se & a parte rei universalem, per collationem eius cum materia prima: Hanc enim esse intrinsece indeterminatam & extrinsece determinatam per formam realiter à se diversam nihil vetat: at illam esse intrinsece universalem, & extrinsece singularem per differentiam individuaalem cum qua à parte rei est eadem, plane est à parte rei repugnans.

4. Vana est eorum sententia, qui asserunt unitatem universalis competere essentiae in prioritate naturae, cum nihil alicui conveniat realiter in esse possibili quod repugnat eidem à parte rei existenti.

5. Non datur universale à parte rei: singularitas necessario consequitur naturam ex suppositione actualis existentiae.

IV. In simplici abstractione naturae nihil aliud obiicitur intellectui, præter prædicata eius essentialia.

1. Natura igitur quæ in abstractione obiicitur est indifferens ad esse unam in uno, & plures in pluribus.

2. Natura ergo per abstractionem non habet, nisi fundamentum proximum unitatis & aptitudinis.

3. Ad absolutionem itaque universalis non sufficit simplex abstractio

abstractio mentis, sed præterea requiritur actus comparativus.

4. *Datur medium inter universale & singulare, adeoque inter communicabile & incommunicabile.*

V. *ὑποβιβάζει τὸ ἐν τῷ γένει, &c. Porphy. cap. 5.*

1. *Nullum accidens commune habet necessariam & intrinsecam connexionem cum suo subiecto.*

2. *Omne accidens commune potest realiter separari à subiecto: ut in eius definitione sine incommodo intelligi possit separatio realis.*

3. *Cum plura subiecta postulant intrinsecè unum & idem accidens, necessario conveniunt in uno aliquo communi gradu essentia, respectu cuius illud accidens non ad quintum sed ad quartum predicabile pertinet.*

VI. *Omnia alia entia vel dicuntur de prima substantia, vel ei inhaerent.*

1. *Rectè igitur dicunt Philosophi decem Prædicamenta distinguere per decem modos afficiendi primam substantiam.*

2. *Cum secunda substantia tantum differat à prima, ut superius ab inferiori, quod distinguit secundam substantiam à reliquis prædicamentis idem jure censebitur ab iisdem distinguere primam.*

VII. *Essentia specifica potentiarum sumitur ab actibus & obiectis. Arist. 1. de Anima textu 33.*

1. *Ens absolutum potest includere essentialem habitudinem ad aliud, quam appellant relationem transcendentalem.*

2. *Quod per talem relationem constituitur, non solum habet esse ad aliud, neque pure referri, quod requiritur ad relationem prædicamentalem.*

3. *Inde est, quod cum in relatis prædicamentibus distinguatur id quod refertur, & id quo refertur, ut puta à eius accidens: in transcendentalibus non possumus distinguere inter id quod primario refertur, & ordinem quo refertur, cum sit eius essentialis complementum.*

VIII. *Vnius entitatis unica est constitutio sub eodem genere.*

1. *Species ergo qualitatis differunt re, & non sola ratione:*

ut una & eadem qualitas, diversa ratione, non possit referri ad diversas species.

2. Illa tantum facultates pertinent ad 2. speciem, quae datae sunt à natura, primario propter operationem, & inde suam propriam rationem & specificationem habent.

3. Qualitates primae speciei sunt illae solae, quae disponunt naturales potentias, easque aetuant, vel determinant ad suos actus & obiecta.

IX. Cum ablato aurichalco concipimus aurum; obiectum nostri conceptus non est aurichalcum, sed aurum.

1. Cognitio simplex nunquam ergo est difformis suo obiecto difformitate, ut loquuntur, positiva.

2. Sive igitur sit cognitio omnino simplex, sive virtute complexa; ne dicatur falsa, nisi in quantum praebeat intellectui occasionem formandi enunciationem falsam.

3. Prima operatio intellectus eget directione, ut ab ea solummodo removeatur confusio.

X. Veritas enunciationis est actualis eius conformitas cum suo obiecto.

1. Intellectus quod novit esse falsum, potest affirmare tanquam verum ex suppositione.

2. Omnes predicationes de entibus fictis simpliciter ad naturam rerum comparatae, sunt falsae.

3. Enunciatio de praesenti est vera, si obiectum sit praesens; & enunciatio de futuro, si obiectum sit futurum.

4. Enunciatio de futuro contingenti est determinate vera, eiusque veritatis determinatio sumitur, non ex determinatione causae nondum determinatae, sed ex ipsa futuritione effectus.

5. Enunciatio de futuro contingenti est necessario vera, necessitate ex hypothesis consequente eventum futurum.

6. Negat Philosophus enunciationem de futuro contingenti esse determinate veram, ea veritate qua desumitur ex obiecto, non solum determinato in sua causa, sed etiam in seipso per suam actualitatem, quomodo enunciationes in materia contingenti de praesenti, vel de praeterito possint dici verae determinate.

XI. Mentalis terminorum compositio est actus mentis quo

quo iudicamus terminos inter se coniungi, vel disiungi, & iudicare idem plane est quod affirmare & negare.

1. *Nulla datur enuntiatio mentalis nisi indicata, & merito Fonseca Scotum reprobavit, quod eam distinguit in apprehensam & indicatam.*

2. *Actus ille mentis quo enuntiatio vel enunciabile fit praesens intellectui, & nihil indicatur de terminorum coniunctione aut disunctione, non est secunda. sed prima operatio mentis.*

3. *In secunda mentis operatione semper est veritas aut falsitas.*

4. *Enuntiatio vocalis habet vim significandi ex mentali indicativa, vel qua actu supponitur, vel qua secundum rectum naturae ordinem praesupponi debet.*

XII. Ex praemissis non concessis nihil inferitur, iisdem concessis, & legitime dispositis, assentimur veritati conclusionis propter veritatem praemissarum.

1. *In Syllogismo non potest esse assensus consequentiae sine assensu consequentis, nec unus esse falsus altero existente vero.*

2. *Iudicium consequentiae & consequentis non sunt duo diversi si actus in Syllogismo.*

3. *Quia assensus conclusionis virtualiter equipollet duobus, & dependet tum a materia praemissarum, tum ab earum legitima dispositione: ideo quatenus dependet ab uno, potest & solet distinguere in quantum ab alio vel negatur, vel conceditur.*

XIII. Inferre in syllogismo nihil aliud est quam efficere assensum conclusionis ex vi assensus praemissarum.

1. *Omnis ergo syllogismus est probativus, ut vana sit eius distinctio in illativum & probativum.*

2. *Processus sive in vocibus, sive in scriptis, representans nobis dispositionem illam, qua est in conceptibus obiectivis: non est verus syllogismus, sed eius tantum umbra, sive simulacrum.*

3. *Definitur syllogismus ab Arist. abstractus ab omni materia determinata, adeoque ab assensibus determinatis, sed non ab assensibus absolute.*

4. *Cum posito aliquo Syllogismo, cuius praemissis non assentimur, indicamus tamen talem conclusionem recte inferri: iudicamus*

um illud non est illatio, sive tertia mentis operatio, sed secunda.

XIV. Tunc res perfectè cognoscitur, cum eo modo se habet ad cognosci, quo se habet ad esse.

1. Quotiescunque igitur res verè est per aliud, perfectè cognoscitur per aliud: si autem verè non sit per aliud, non perfectè cognoscitur per aliud.

2. Cognitio rei per causam virtuales non est propriè & simpliciter scientia, nec discursus per talem causam, est propriissime dicta demonstratio.

3. Metaphysica spectata secundum illam partem qua versatur in demonstrandis perfectionibus divinis positivis, est hac ratione imperfecta, qui defectus abunde compensatur ex nobilitate obiecti.

4. Demonstrationes Mathematicæ per solam causam virtuales ne dicantur perfectissimæ, nisi ratione evidentie & certitudinis.

XV. Si subiectum & prædicatum conclusionis præcognoscantur, & præterea habeatur notitia præmissarum recte dispositarum, non potest non sequi cognitio conclusionis.

1. Recte igitur assignatus est a Philosophis ternarius præcognitorum numerus: viz. subiecti, prædicati & præmissarum.

2. Quænammodum ipsum medium includitur in præmissis, ita & præcognitio eius in præcognitione præmissarum.

3. Cum iudicium conclusionis semper virtualiter contineat assensum bonitatis consequentia, hic præcognitorum numerum non augebit.

XVI. Circulus est processus ab eodem ad idem eodem modo cognitum: Regressus vero ab eodem confuse cognito ad idem distinctè cognoscendum.

1. Recte requirit Zabarella ad demonstrationem circularem, ut uterque processus sit demonstratio diuina, ex sententia eorum qui voluerunt dari omnium rerum scientiam per circulum.

2. Cum circulus formalis semper sit reiiciendus ut inutilis, & impossibilis, circuli materialis, & regressus creberrimus est usus in scientiis.

3. In priori processu regressus non novimus subiectum, & attributum maiori coherere ut causam & effectum, sed tantum ut terminos inseparabiles.

THE

THESES ETHICÆ.

Idem modus iudicandi est de omnibus agibilibus: viz. per consultationem inveniendō mediocritatem in materia & convenientiam mediorum ad finem.

1. *Unicus igitur est habitus prudentia, qui versatur circa materias omnium virtutum.*

2. *Eccelesia, summa & prima sunt actus unius & eiusdē prudentia.*

3. *Eodē modo philosophandum est de augmento prudentia in ordine ad diversas virtutes, quo de augmento scientia in ordine ad diversas conclusiones.*

II. Nihil potest esse causa finalis alicuius operis, nisi per sui voluntatem ac desiderium influat in ipsum opus.

1. *Ut igitur opera referantur ad aliquem finem proximē aut remotē, procedere debent ex eius voluntate, aut desiderio.*

2. *Cum multa quotidie à nobis fiant sine ulla expressa voluntate finis ultimi, negamus cum Scoto omnia appeti propter finem ultimum, vel beatitudinem expresse apprehensam.*

3. *Propterea igitur dicimur omnia appetere propter finem ultimum, quia omnia quæ appetimus habent rationem boni, & omnia bona suapte naturā videntur esse ad beatitudinē ordinata.*

III. Bonum est ex integra causa, malum ex quovis defectu.

1. *Falsum est quod aiunt recentiores Thomistæ, sufficere ad bonum opus, ut procedat ex bono aliquo affectu.*

2. *Finis qui est causa operis, vel motiva, vel impulsiva, inficit opus sua malitia.*

3. *Neque eadem electio, neque idem opus externum ex duplici fine potest simul esse bonum & malum.*

IV. Quando intensio finis actu coniungitur cum electione alicuius mali medii, illud medium se habet ut circumstantia respectu finis.

1. *Intensio finis semper est mala, quoties annexam habet pravam electionem medii.*

2. *Boni finis intensio minuit pravitatem operis, non quia eius naturam simpliciter mutat, sed quia minus voluntarium reddit*

dis, quam si propter se fieret ^{primario}

V. Hæc actio est ~~secundario~~ & intrinsece mala, quæ præcepto aliquo propter se prohibetur.

1. Actio ergo externa est mala ea malitia quæ est ex obiecto & circumstantiis primario & intrinsece, & non per solam denominationem extrinsecam ab actione interna voluntatis.

2. Vana est distinctio bonitatis vel malitiæ in formalem & obiectivā, nisi applicetur obiecto actionis quæ est res & non actio.

3. Idem actus exterior fit modo bonus, modo malus variato interiori, non quia eius malitia ab interiori derivatur; sed quia variato interiori, mutatur ratio liberi aut voluntarii, quæ est fundamentum bonitatis, & malitiæ moralis.

4. Actio interior, & exterior fiunt unum peccatum in genere moris ex utraque actione constitutum.

5. Malitia quæ est ex fine primario convenit actioni interiori, & inde derivatur ad exteriorem.

VI. Voluntas crebro imperando appetitui sensitivo, acquirit facilitatem imperandi; appetitus sensitivus crebro obtemperando acquirit etiam facilitatem obtemperandi.

1. Per crebras actiones rectæ rationi conformes duplex habitus comparatur, unus in voluntate, & alius in appetitu sensitivo.

2. Cum virtus sit potius in imperante quam obtemperante voluntas erit subiectum virtutum moralium & non appetitus sensitivus.

3. Proba electio quam promptè elicit voluntas, non est principium actionis interne virtutis, sed ipsa eius actio interna.

VII. Fieri potest ut aliquis acquirat habitum temperantiae, aut iustitiæ, qui nunquam habuit occasionem sese exercendi in operibus magnificentiae, aut fortitudinis.

1. Habitus igitur unius virtutis comparari potest secundum veram rationem virtutis, non comparatis aliis virtutibus.

2. Virtutes morales non necessario inter se connexæ sunt secundum propriam uniuscuiusque materiā, & proprias earum rationes.

3. Quilibet habitus virtutis ut perveniat ad statum veræ & perfectæ virtutis, non requirit prudentiam extensam ad omnes alias virtutes, sed tantum perfectam circa propriam materiam.

4. Concludimus virtutes morales esse connexas participati-
ne, & non proprietate.

VIII.

VIII. *De interioribus actibus ad intellectum &c. Arist. 3. Ethic. Cap. 1.*

1. Male requirunt recentiores quidam ad omne voluntarium, ut sit volitum; nam licet actus exterioris facultatis ut sit voluntarius, debet esse volitus: esse tamen volitum non est de ratione voluntarii.

2. Voluntarium non idem est quod liberum: vehemens enim perturbatio modo efficit actiones magis voluntarias, modo minus: semper efficit autem minus liberas.

3. Quae fiunt ex metu sunt simpliciter voluntaria, unumquodque enim est simpliciter tale, quatenus est in actu.

IX. Illud auget voluntarium, quod efficit ut voluntas, maiori conatu & intensiori affectu feratur in obiectum, illud minuit liberum, quod magis inclinat voluntatem in unam partem.

1. Concupiscentia ergo (de antecedente loquimur) auget voluntarium, & minuit liberum.

2. Concupiscentia auget considerationem illius boni, in quod ipsa fertur, aliorum vero bonorum considerationem minuit.

3. Involuntarium nullo modo causatur à concupiscentia, eius enim obiectum, cum sit bonum sua natura, est voluntati consentaneum, contra ac se habet obiectum metus.

4. Habitus tum acquisiti tum infusi actionem magis voluntariam efficiunt sed minus liberam.

X. Perfectè voluntarium est, quod procedit ex cognitione perfecta, & ex voluntate toto suo impetu iuxta perfectissimam suam propensionem operante.

1. Non minus perfecta, imo perfectior est operatio voluntatis circa finem quam circa media.

2. Perfectissime voluntarium non est idem quod liberum.

3. Amor quo Deus diligit seipsum, & quo beati ipsum amant, perfectissime voluntarius est, non modo ratione obiecti sed etiam ratione operandi.

THESES PHYSICÆ.

Omnis nostra cognitio incipit a sensibus.

1. Illud ergo prius cognoscitur ab intellectu ad cuius cognitionem

B

rationem

nitio[n]em prius determinatur à sensu.

2. Non modo tuemur singularia percipi ab intellectu, sed etiam primum cognitum simpliciter cognitione originali confusa esse singulare sensibile.

3. Singulare speciei infima non potest prius cognosci, quam cognoscatur singulare gradus superioris, quod propter accidentia ad movendū sensus efficaciora facilius & prius percipitur a sensu.

4. Inter universalia sensibilia quod est prius natura, est etiam prius cognitum cognitione simpliciter prima.

5. Idem potest esse notius nobis, & notius natura.

II. Omnis forma naturalis ordinata est ad perficiendum compositum in esse, & operari.

1. Omnis ergo postulat materiam præditam ea quantitate in qua suas operationes exerceat, & quo nobiliorum operationum est principium, eo maiorem dispositionum apparatus in materia requirit.

2. Omnia corpora naturalia vendicant intrinsecos terminos parvitas.

3. Omnia viventia habent intrinsecum terminum magnitudinis ab intrinseco, non viventia solummodo à causa extrinseca.

III. Materia & forma dicuntur principia propter positivum influxum in principiatum, privatio autem quia ab eo tantum præsupponitur, & postulatur ut primum.

1. Ratio ergo principii convenit illis intrinsecè, huic verò extrinsecè tantum.

2. Cum nihil prohibeat rationem aliquam realem, qua non necessario convenit intrinsecè, convenire non enti, privatio licet sit non ens, convenit cum reliquis principiis in formali ratione principii, saltem analogicè.

IV. Materia est essentialiter ordinata ad formam: unde

2. Phy. text. 26. ponitur inter ea quæ sunt ad aliquid.

1. Potentia materia non est aliquid ei superadditum, vel ut modus eius substantialis, vel ut accidens prædicamentale: sed ei planè intrinseca est, & essentialis.

2. Materia in prima notione considerata, non intelligitur plene constituta in suo esse, & includens omnia prædicata quidditativa.

3. Mate

3. *Materia dicitur pura potentia, non modo in ordine ad actum formalem, sed etiam in ordine ad actum entitativum, qui faciat existere ut hoc aliquid.*

V. *Formam educi è potentia materia, nihil aliud est, quam formam fieri actu in materia, in cuius potentia prius continebatur dependenter ab eadem tanquam subiecto sustentante.*

1. *Aliud est materiam esse essentialiter potentiam respectu formae, aliud continere formam in potentia: prius convenit materia respectu omnium formarum, posterius respectu earum tantum quae educuntur è potentia materia.*

2. *Negamus esse in materia illas latitationes, sive inchoationes formae quibus praexistat in materia vel secundum se totam, vel aliquam sui partem.*

VI. *Συνεχὴς μὴ ὅτι το διασπῆται, &c. Arist. de 1. Caelo. text. 2.*

1. *Omnes partes continui non possunt per potentiam absolutam seorsim existere, si accipiantur collective.*

2. *Per eam igitur non potest probari, posse dari infinitum actus & categorematicae.*

3. *Infinita potentia non respondet infinitus effectus propter repugnantiam in ipsis rebus.*

4. *Deus actu novit infinita possibilia, quae in infinitum fieri possunt, sed non novit ea posse fieri actu infinita.*

VII. *Extensionem corpoream aliter concipere & exprimere non possumus nisi per hoc quod pars sit extra partem*

1. *Nullum corpus potest esse in loco definitive, nisi in eodem sit etiam localiter & circumscriptive.*

2. *Si corpus Domini non sit praesens in altari localiter & circumscriptive, neque in eodem erit illocaliter, & (ut aiunt) sine modo quantitativo.*

3. *Partes eiusdem quanti non possunt esse simul, & multo minus duo diversa corpora in eodem loco.*

4. *Non magis possibile est unum & idem corpus esse simul in duobus locis, quam idem esse separatum & disiunctum à se ipso.*

VIII. *Ea sola sunt in tempore quae sunt in eo ut in numero.*

1. *Aeterna non sunt in tempore in aeternitate vero distinguuntur*

tur momentum prius a posteriori, ab imperfecto nostro modo concipiendi per commensurationē cum infinita successione imaginaria.

2. *Motus & eius duratio successiva tantum proprie sunt in tempore.*

3 *Duratio substantiarum corruptibilium dicitur esse in tempore & mensurari à tempore, per concomitantiam & coexistentiam cum motu.*

IX. Quotidiana experientia docet globos tormentorum recta ad scopum ferri, ad quem diriguntur, & validissima saxa ac muros prostrernere.

1. *Agrenobis persuadebit Arist. causam motus proiectorum esse impulsus aeris circumstantis.*

2. *Causa ergo istius motus erit impulsus à movente mobili impressus.*

3 *Cum hic impulsus sit qualitas citò transiens, ideo eo deficiente motus sit tardior, & tandem eo extincto desinit motus.*

4 *Motus proiectorum ideo in principio non est velocissimus, quia virtus motiva moventis totum mobile nondum pervaserat.*

X. Differentiæ positionum sunt termini trinx dimerisionis, & diversa facultate præditæ.

1. *Omnes tres conveniunt solis animalibus perfectis.*

2 *Non conveniunt cælo nisi improprie, & per similitudinem.*

3 *Rectius Philosophi eas accommodarunt Cælo per similitudinem cum corpore animalis, quam Astronomi & Poeta, tantum ratione corporis nostri.*

XI. Vnumquodque habet sibi insitam à natura propensionem ad sui conservationem.

1 *Inde igitur est, quod cum aliquid à contrario obsidetur, eius forma quodam natura instinctu ex se fundat qualitatem contrariam qualitati hostis vicini, qua eius potentia resistat, & se ab interitu vendicat.*

2 *Actio illa qua aqua fontana nativum suum frigus æstivo tempore intendit, non est minus à forma aqua, quam ea qua aqua calefacta pristinum suum frigus recuperat.*

3 *Qualitas in subiecto alieno non intenditur per antiperistasis ab intrinseco, sed ab aliqua causa externa.*

XII.

XII. Proportio maioris inæqualitatis inter agens & patiens æstimari debet penes activitatem unius & resistantiam alterius.

1. Quando resistantia patientis superat vim activam agentis, nulla potest esse actio corruptiva.

2. Cum tantus est impetus unius, quantus est impetus alterius, sed resistantia unius est minor impetu alterius, datur actio corruptiva.

3. Omnis actio est à proportionem maioris inæqualitatis.

XIII. Visio est potentia vitalis, sed materialis, certum ac determinatum obiectum habens.

1. Visus ergo actione distincta, & per reflexionem non percipit suam operationem, tum ne feratur extra limites sui obiecti, tum quia (ut ait Proclus) nullum extensum est ad se conversum.

2. Is tamen, sicut omnis sensus externus percipit suum actum modo imperfecto, & in actu exercito; cum fiat per vitalem attentionem, & immutationem ipsius potentie.

XIV. Species quæ primo fit ab intellectu, est omnino similis phantasmati in representatione.

1. Sensibilia per accidens non primo cognoscuntur ab intellectu per species proprias.

2. Neque igitur intellectus noster formabit proprium & distinctum conceptum rerum quæ non sunt per se sensibiles, licet intellectus per discursum cum pervenit in cognitionem substantie, eliciat speciem aliquo modo representantem ipsam substantiam.

XV. Intellectio est assimilatio quædam inter potentiam intellectivam, & rem intellectam, quæ consistit in exprimenda, & representanda re cognita.

1. Non ergo potest quicquam sub intellectum cadere, quin expressa eius imago ab intellectu formetur.

2. Species expressa sive conceptus formalis non est actio intellectus, sed qualitas per actionem immanentem intellectus producta, quæ verbum mentis & ob penuriam vocum cognitio appellatur.

3. Verbum mentis realiter & formaliter est ipse actus cognoscendi

noscedi in facto esse, distinguitur vero modaliter ab actione intellectus per quam produciuntur.

THESES SPHÆRICÆ.

OMnes & solæ stellæ fixæ eundem inter se omnino situm servant.

1. Cum clara & conspicua illa stella, quæ anno salutis humanæ 1572. usque ad annum 1574. in Cassiopea apparuit, observata sit ab astronomis longissimè à se invicem distantibus, eandem servare distantiam cum aliis tribus stellis eiusdem constellationis, ea nec potuit esse cometa in aere, nec stella in inferiori orbe; sed in octavo cælo.

2. Nobis igitur cum Conimbricensibus statnendum videtur stellam illam per divinam potentiam extraordinariè productam fuisse, & iterum abolitam.

II. Nec planetæ eandem distantiam servant à se invicem nec stellæ fixæ eodem semper intervallo distant à punctis solstitialibus & æquinoctialibus.

1. Præter motum primum sive diurnum convenit omnibus orbibus infra primum mobile motus ab occidente in orientem, quem asserit Arist. 2. de ortu fieri δὴ τῶν λεγόντων κύκλων, & esse causam vicissitudinis generationis & corruptionis in mundo sublunari.

2. Motui primo non contrariatur motus secundus, cum ille sit ab oriente simpliciter in occidentem simpliciter, hic vero ab occidente versus signa orientalia.

3. Per hunc motum ab occidente in orientem Zodiacus firmamenti est mobilis & non fixus, eius enim partes semper eodem modo se habent ad Equatorem.

III. Ecliptica & Horizon qui sunt circuli maximi sese mutuo bifariam intersecant.

1. Quolibet Ecliptica puncto ascendente, punctus ei oppositus descendit.

2. In omni sphaera ascensio cuiuslibet signi est æqualis descensioni signi oppositi.

3. Ascensio & descensio cuiuslibet signi simul iuncta sunt æ-

quas

quales ascensioni & descensioni signi oppositi simul iunctis.

4. Ascensio cuiuslibet signi est inaequalis eiusdem descensio
oni in sphaera obliqua.

5. In quacunque die artificiali sex signa supra Horizontē ascēdunt

IV. Horizon rectus cum transeat per polos mundi, di-
vidit omnes parallelos motu diurno solis descriptos in
duas partes aequales.

1. Partes igitur illorum quas sol diurno tempore pertransit,
aquantur iis quas nocturno tempore percurrit.

2. Habitantibus sub Aequinoctiali, aequinoctium est continuum,
quin & dies diebus & noctes noctibus perpetuo sunt aequales.

THESES METAPHYSICÆ.

Modi essendi per se & in alio includunt formalem rati-
onem entis in communi.

1. Substantia & accidentia conveniunt & differunt in ratione
entis inadequately distincta, & inadequately identificata.

2. Conceptus entis & conceptus substantia non sunt gradus
metaphysici constituentes totam metaphysicam.

3. Licet ens equaliter participetur à suis inferioribus, non
tamen esset eorum genus univocum.

II. Affectiones entis important eius rationem aliquam
formalem quæ reipsa non differt ab ipso ente.

1. Non sunt ergo propriè dictæ proprietates entis, & rectius
attributa, quam vel proprietates, vel affectiones appellari debent.

2. Per attributa negativa entis formaliter significatur nega-
tio, at significari intenditur positiva & realis perfectio.

III. Unitas quæ est aff. & io entis, est negatio divisionis
realis, conveniens ei tantum quod est unum per se, idque per
independentiam a coexistentia cum alio.

1. Negatio unius neque est vera negatio, neque propriè dic-
ta privatio, sed negatio ad modum privationis.

2. Divisio quam importat unum, propositivo importat, quod
quæ sunt divisa sunt completa & suis entitatibus terminata,
pro negativo quod unum non sit alterum.

3. Mut.

3. Multitudo transcendentalis ratione rerum subiectarum est multa positive, sed ratione ipsarum unitatum nihil aliud est quam multe indisiones.

4. Negatio divisionis entis à seipso non constituit rationem unius, ut est realis affectio entis neque negatio unionis cum alio, sed negatio divisionis in seipso.

5. Vnum de formali non nudans indisionem sed entitatem indivisam importat, n. si dixeris proprietatem entis univoce convenire Deo & creaturis.

IV. Ens simplex nihil aliud est quam ens indivisibile, sicut vnum est ens indivisum.

1. Simplicitas est perfectio simpliciter: perfectissima enim entitas cuiusmodi est simplicitas, consequitur entitatem perfectissimam.

2. Nullum ens creatum est omnis compositionis expers, adeoque absolute simplex.

V. Veritas est entitas eo modo se habens, quo ab intellectu repræsentatur vel repræsentari potest.

2. Non ergo superaddit enti aliquid reale, quod sit ab ipso ente distinctum.

2. Non significat formaliter vel relationem solam, negationem, vel denominationem extrinsecam, licet per hac tria explicari soleat.

3. Veritas non est conformitas mensuræ & mensurati, sed cognitionis & cogniti: esse enim mensuratum denotat imperfectionem quod primo enti repugnat.

4. Falsitas non convenit rebus intrinsece, sed extrinsece; & si aliquando contingat conceptum non esse conformem rei, illud non est a re ipsa sed ab intellectu.

VI. Perfectum est cui nihil deest.

1. Perfectio formaliter & explicite concipi potest sine negatione: negatio enim carentia alicuius entitatis non est negatio: sed affirmatio quavis entitatis ad talem naturam requisita.

2. Perfectum transcendente, sive bonum in se, non est affectio entis: cum ab ipso ente nec re nec ratione differat.

3. Bonum igitur perfectionem includit & aliquid præterea ei superaddit.

FINIS.